

YOZMA AKADEMIK DISKURSDA HEDGING VA BOOSTING VOSITALARINING QIYOSIY TAHLILI

Raxmonova Gulmira Baxrom qizi
Urgench RANCH texnologiya universiteti

Annotatsiya (o'zbek tilida)

Mazkur tadqiqot yozma akademik diskursda hedging (noaniqlikni ifodalovchi) va boosting (ishonchlilikni kuchaytiruvchi) lingvistik vositalarning qo'llanilishini o'rganishga bag'ishlangan. Tadqiqotda ushbu vositalarning turlari, funksiyalari hamda matndagi taqsimlanishi tahlil qilinadi. Korpus asosida olib borilgan tahlil natijalari shuni ko'rsatadiki, hedging vositalari akademik matnlarda ko'proq qo'llanilib, ehtiyotkorlik va muloyimlikni ifodalasa, boosting vositalari muallifning ishonchliligini kuchaytirish va dalillarni ta'kidlashda muhim rol o'ynaydi. Tadqiqot natijalari xorijiy til sifatida ingliz tilini o'qitishda akademik yozuvni rivojlantirish uchun muhim ahamiyatga ega.

Kalit so'zlar: hedging, boosting, akademik yozuv, diskurs, metadiskurs, pozitsiya

Аннотация (rus tilida)

Данное исследование посвящено анализу лингвистических средств хеджирования (hedging) и усиления (boosting) в письменном академическом дискурсе. В работе рассматриваются типы, функции и распределение данных средств в академических текстах. Результаты корпусного анализа показывают, что средства хеджирования используются чаще и служат для выражения осторожности и вежливости, тогда как средства усиления играют важную роль в повышении уверенности автора и акцентировании аргументов. Полученные результаты имеют важное значение для развития навыков академического письма при обучении английскому языку как иностранному.

Ключевые слова: хеджирование, усиление, академическое письмо, дискурс, метадискурс, позиция

Abstract (ingliz tilida)

This study is devoted to the analysis of hedging and boosting linguistic devices in written academic discourse. It examines the types, functions, and distribution of these devices within academic texts. The findings of the corpus-based analysis indicate that hedging devices are more frequently used in academic writing to express caution and politeness, whereas boosting devices play a significant role in strengthening the author's confidence and emphasizing arguments. The results of the study are of particular importance for developing academic writing skills in teaching English as a foreign language.

Keywords: hedging, boosting, academic writing, discourse, metadiscourse, stance

Kirish

Hozirgi kunda akademik yozuv ilmiy muloqotning asosiy vositalaridan biri hisoblanadi. Akademik matnlarda muallif nafaqat axborotni yetkazadi, balki o'z fikrini asoslab, o'quvchi bilan muayyan munosabat o'rnatadi. Shu jihatdan, muallifning pozitsiyasini ifodalovchi lingvistik vositalar muhim ahamiyat kasb etadi.

Shunday vositalardan eng muhimlari sifatida hedging va boosting birliklarini ko'rsatish mumkin. Hedging vositalari fikrni ehtiyotkorlik bilan ifodalash imkonini bersa, boosting vositalari esa fikrning qat'iyiligini va muallif ishonchini namoyon etadi [3: 458].

Asosiy qism

Tadqiqotning asosiy maqsadi yozma akademik diskursda hedging va boosting vositalarining qo'llanilishini o'rganish va ularning funksional xususiyatlarini aniqlashdan iborat.

Mazkur maqsadga erishish uchun quyidagi vazifalar belgilandi:

- hedging va boosting vositalarining turlarini aniqlash
- ularning matndagi chastotasini tahlil qilish
- kommunikativ funksiyalarini ochib berish
- akademik diskursdagi o'rnini aniqlash

I-bob. Nazariy asoslar

Hedging tushunchasi ilk bor noaniqlik va mavhumlikni ifodalovchi lingvistik vosita sifatida talqin etilgan [3: 471]. Keyinchalik bu tushuncha kengaytirilib, uning pragmatik va kommunikativ funksiyalari ham o'rganilgan.

Tadqiqotchilarning fikricha, hedging vositalari muallifga o'z fikrini mutlaq haqiqat sifatida emas, balki ehtimoliy fikr sifatida taqdim etish imkonini beradi [2: 52]. Bu esa akademik muloqotda muhim ahamiyatga ega.

Boosting vositalari esa buning aksincha, fikrni kuchaytirish va dalillarning ishonchliligini oshirish uchun xizmat qiladi [2: 63]. Mazkur vositalar metadiskurs tarkibiga kirib, muallif va o'quvchi o'rtasidagi o'zaro aloqani ta'minlaydi [2: 49].

II-bob. Tadqiqot metodologiyasi

Tadqiqotda aralash metodologiya qo'llanildi:

- miqdoriy tahlil (chastota hisoblash)
- sifat tahlili (kontekstual tahlil)

Tadqiqot materiali sifatida 20 ta ilmiy maqola tanlab olindi. Ushbu maqolalar lingvistik, ta'lim va ijtimoiy fanlar sohalariga oid bo'lib, xalqaro jurnallardan olindi.

III-bob. Tadqiqot natijalari va tahlil

3.1 Hedging vositalari

Tahlil natijalariga ko'ra, hedging vositalari quyidagi turlarga ajratildi:

- modal fe'llar: *may, might, could*
- ravishlar: *possibly, likely*
- leksik fe'llar: *suggest, appear*
- iboralar: *it seems that, it is possible that*

Ushbu vositalar asosan noaniqlikni ifodalash, umumlashtirishdan qochish va ilmiy muloyimlikni saqlash uchun qo'llaniladi [4: 152].

3.2 Boosting vositalari

Boosting vositalari quyidagi turlarga ega:

- ravishlar: *clearly, obviously*
- fe'llar: *demonstrate, prove*
- sifatlar: *certain, evident*

Ular muallifning fikrini kuchaytirish, dalillarni asoslash va o'quvchini ishontirish vazifasini bajaradi [2: 65].

3.3 Chastota tahlili

Tahlil natijalariga ko'ra, hedging vositalari umumiy birliklarning taxminan 65 foizini tashkil etdi, boosting vositalari esa 35 foizni tashkil etdi. Bu akademik yozuvda ehtiyotkorlik ustun ekanligini ko'rsatadi [1: 182].

Xulosa

Mazkur tadqiqot yozma akademik diskursda hedging va boosting vositalarining muhim o'rin tutishini ko'rsatdi. Hedging vositalari ehtiyotkorlik va muloyimlikni ifodalashda ustun bo'lsa, boosting vositalari muallifning ishonchini va dalillarning kuchini namoyon etadi.

Ushbu ikki strategiyaning muvozanatda qo'llanilishi samarali akademik yozuvning muhim sharti hisoblanadi. Tadqiqot natijalari akademik yozuvni o'rgatishda, ayniqsa, EFL talabalari uchun amaliy ahamiyatga ega.

Kelgusida ushbu mavzuni turli madaniyatlar kesimida o'rganish maqsadga muvofiq bo'ladi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Hyland, K. (1998). *Hedging in scientific research articles*. Amsterdam: John Benjamins.
2. Hyland, K. (2005). *Metadiscourse: Exploring interaction in writing*. London: Continuum.
3. Lakoff, G. (1973). Hedges: A study in meaning criteria and the logic of fuzzy concepts. *Journal of Philosophical Logic*, 2(4), 458–508.
4. Salager-Meyer, F. (1994). Hedges and textual communicative function in medical English written discourse. *English for Specific Purposes*, 13(2), 149–170.